

ΣΟΥΛΙ, ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΑΣ

Γέροντα Μαριλένα, νηπιαγωγός, marilena-gerontas@hotmail.com
Νικοπούλου Ευαγγελία, νηπιαγωγός, ltsnikop@gmail.com)
Τουρκαντώνη Αναστασία, νηπιαγωγός, tourkantonia@gmail.com

Περίληψη: Το Πολιτιστικό Πρόγραμμα που πραγματοποιήσε το Νηπιαγωγείο μας στο σχολικό έτος 2010-2011, αφορούσε την ιστορική περιοχή του Σουλίου και τους γενναίους κατοίκους της. Οι Σουλιώτες, πολλά χρόνια πριν ακουστεί το εγερτήριο σάλπισμα του Ρήγα, πολέμησαν για να φυλάξουν αμόλυνη την ιδέα της ελεύθερης ζωής. Αναδείχθηκαν κορυφαίοι εκπρόσωποι της Ελληνικής λεβεντιάς - σ' όλη της την πληρότητα - χάρη στην έμφυτη πολεμική αρετή τους και στο αγωνιστικό πνεύμα τους. Η φήμη για τις ηρωικές πράξεις τους και τους μεγαλειώδεις άθλους τους, ξεπέρασε τον ελληνικό χώρο και ταξίδεψε στα πέρατα της Οικουμένης. Συγγραφείς, ιστορικοί, λαογράφοι και ποιητές τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη τους θαύμασαν και τους εξύμνησαν (www.epirusnews.gr). Το τραγικό τέλος, που έδωσαν οι 56 ανώνυμες ηρωίδες Σουλιώτισσες, συμβολίζει την υψηλότερη έκφραση του ψυχικού μεγαλείου των ανθρώπων με ελεύθερο πνεύμα.

Σκοπός του προγράμματός μας ήταν να συνειδητοποιήσουν τα νήπια την σημαντική προσφορά της θυσίας των κατοίκων του Σουλίου για τη διαφύλαξη της ιδέας για ελεύθερη ζωή. Στόχοι μας ήταν τα νήπια:

- να μάθουν τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν στο Σούλι,
- να μυηθούν στους ηπειρώτικους παραδοσιακούς χορούς,
- να μυηθούν στο τραγούδι, στο ρυθμό, στη μελωδία και τη χορευτική κίνηση,
- να γνωρίσουν στοιχεία της λαϊκής παράδοσης του τόπου του Σουλίου,
- να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα να διατηρεί κάθε λαός και κάθε τόπος την ιστορία, τα ήθη και τις παραδόσεις του και
- να κατανοήσουν ότι ο χορός είναι τρόπος ζωής

Πραγματοποιήθηκε συζήτηση γύρω από τις γνώσεις, αλλά και τις εμπειρίες, που ήδη υπάρχουν, για την περιοχή του Σουλίου και ανταλλαγή απόψεων. Τα παιδιά έδειξαν τεράστιο ενδιαφέρον να μάθουν τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στη περιοχή του Σουλίου και τον τρόπο που οι Σουλιώτες και οι Σουλιώτισσες οδηγήθηκαν στην αυτοθυσία τους.

Εμπνεόμενοι από όλα τα διδάγματα και τις παρακαταθήκες των αγώνων, των ηρώων και των μαρτύρων του Σουλίου, πρέπει να συνεχίσουμε την ιστορική πορεία μας ανά τους αιώνες με αγώνες και οράματα και την επιδίωξη υψηλών ιδανικών που θα μείνουν ως παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές (www.apodimos.com).

Λέξεις κλειδιά: project, Σούλι, ηρωισμός, Ζάλογγο, ελευθερία, παραδοσιακοί χοροί, φορεσιές, Νηπιαγωγείο

1. Αφόρμηση

Τα παιδιά ενδιαφέρθηκαν να γνωρίσουν την ιστορία του Σουλίου, όταν πλησιάζοντας η επέτειος της 25ης Μαρτίου 1821, έγινε σχετική αναφορά στην Ελληνική Επανάσταση, στους ήρωες, στα δημοτικά τραγούδια και τους δημοτικούς παραδοσιακούς χορούς της εποχής. Αφετηρία του προγράμματος αποτέλεσε το δημοτικό τραγούδι που αναφερόταν στο χορό του Ζαλόγγου και αναζητήθηκαν πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό αυτό γεγονός, το οποίο μας οδήγησε στην ιστορία του Σουλίου και τον ένδοξο αγώνα των Σουλιωτών.

Στη συνέχεια, έγινε ο σχεδιασμός του προγράμματος μαζί με τα παιδιά και δημιουργήθηκε το ιστόγραμμα. Ορίστηκαν οι ομάδες και δόθηκαν δραστηριότητες, τις οποίες η κάθε ομάδα ερεύνησε και πραγματοποίησε. Αρχικά συγκεντρώθηκε το υλικό από όλες της διαθέσιμες πηγές (ίντερνετ, βιβλία, περιοδικά, δασκάλια παραδοσιακών χορών, βίντεο, φωτογραφίες κ.ά.) και ακολούθως ξεκίνησε η επεξεργασία του.

2. Μεθοδολογία

Διαθεματικές Προσεγγίσεις, Βιωματική Επικοινωνιακή Διδασκαλία (Project), χρήση οπτικοακουστικών μέσων και ηλεκτρονικού υπολογιστή, χρήση Power Point, καλλιτεχνική δημιουργία, μουσική έκφραση, δραματική τέχνη, παρουσίαση του προγράμματος.

3. Υλοποίηση δραστηριοτήτων

Συζήτηση: Έγινε συζήτηση για την Ελληνική Επανάσταση και τον ηρωϊκό αγώνα των Σουλιωτών, ένα θέμα το οποίο κέντρισε πολύ το ενδιαφέρον των παιδιών.

Ελεύθερο παιχνίδι: Το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν τόσο μεγάλο που κατά τη διάρκεια του ελεύθερου παιχνιδιού, ζωγράρισαν το Σούλι και έφτιαξαν με τουβλάκια το μοναστήρι στο Κούγκι.

Πληροφορίες: Έγινε παρουσίαση εικόνων σχετικών με την επανάσταση και τους Σουλιώτες και ακολούθησε συζήτηση και σχολιασμός πάνω σε αυτές. Τα παιδιά αφηγήθηκαν την ιστορία του Σουλίου, ακολουθώντας τη σωστή διαδοχή των γεγονότων, ξεκινώντας από την ελεύθερη ζωή των Σουλιωτών στα χρόνια της σκλαβιάς, την πολιορκία του Σουλίου έως και το χορό των γυναικών στο Ζάλογο.

Χάρτης Ελλάδας: Παρουσίαση του χάρτη της Ελλάδος. Εντοπισμός της περιοχής του Σουλίου και συζήτηση, για τις διαφορές αυτής της περιοχής από τον τόπο που εμείς ζούμε σήμερα.

Απόφαση για γιορτή: Αποφασίσαμε το θέμα της γιορτής μας για την 25η Μαρτίου να αποτελέσει η ιστορία του Σουλίου.

Συνεργασία με δασκάλα παραδοσιακών χορών: Συνεργαστήκαμε με δασκάλα παραδοσιακών χορών, η οποία μας παρείχε σχετικό πληροφοριακό υλικό και μουσική με δημοτικά τραγούδια, τα οποία χόρεψαν τα παιδιά με παραδοσιακές στολές του συλλόγου Ηπειρωτών Πετρούπολης.

Παραδοσιακή γωνιά: Δημιουργήσαμε μια παραδοσιακή γωνιά στο χώρο του Νηπιαγωγείου μας, όπου εκθέσαμε τις παραδοσιακές στολές και τη στολή της Σουλιώτισσας. Περιγράψαμε τα μέρη της στολής, τα χρώματά της και τη διαδικασία δημιουργία της. Στη παραδοσιακή γωνιά υπήρχαν επίσης αντικείμενα της εποχής εκείνης: πήλινη στάμνα, τσαρούχια, κουμπούρα και ταγάρι. Τα παιδιά παρατήρησαν όλα τα αντικείμενα και έγινε σχολιασμός όσον αφορά τη χρήση τους. Οι στολές αυτές στόλισαν αργότερα την αίθουσα, όπου έγινε η γιορτή μας.

Ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές: Είδαμε παραδοσιακές φορεσιές διαφόρων περιοχών της Ελλάδας, μέσα από έντυπο υλικό και το ίντερνετ.

Δοκιμή ηπειρωτικών παραδοσιακών φορεσιών: Τα αγόρια παρατήρησαν τη φορεσιά του τσολιά και τη φόρεσαν. Το ίδιο έκαναν και τα κορίτσια με τη γυναικεία ηπειρωτική φορεσιά.

Δημοτικά τραγούδια και χοροί: Άκουσαν δημοτικά τραγούδια και χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς.

Παραδοσιακά μουσικά όργανα: Μιλήσαμε και είδαμε υλικό για τα παραδοσιακά μουσικά όργανα, που ακούγονται στα δημοτικά τραγούδια.

Κατασκευή παραδοσιακών στολών: Τα παιδιά κατασκεύασαν τις στολές της Σουλιώτισσας (Φωτ. 1) και του τσολιά, φτιάχνοντας ένα-ένα όλα τα μέρη τους, αποφασίζοντας τα ίδια για τα κομμάτια που θα δημιουργούσαν καθώς και για τα χαρτόνια και τα χρώματα που θα χρησιμοποιούσαν. Ακόμα και τα φλουριά στη γυναικεία φορεσιά ήταν δικιά τους επιλογή και κατασκευή. Χρησιμοποίησαν διάφορα είδη χαρτιών, μέτρησαν, έκοψαν και αναπαρήγαγαν τα διακοσμητικά μοτίβα.

Φωτ. 1: Φτιάχνουν τη στολή της Σουλιώτισσας

Εμπλουτισμός λεξιλογίου: Τα παιδιά εμπλούτισαν το λεξιλόγιό τους και τις γνώσεις τους πάνω στην ελληνική ιστορία και καλλιέργησαν την αφηγηματική τους ικανότητα.

Ανάγνωση βιβλίου: Πραγματοποιήθηκε αφήγηση του βιβλίου «Ελληνάκια», της Ευγενίας Φακίνου και με αφορμή τις εικόνες του, από κεντήματα, έγινε ολόκληρη συζήτηση γύρω από τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα εκείνης της περιόδου.

Ασκήσεις: Κάναμε ασκήσεις γραφής, ανάγνωσης και μαθηματικών (ταξινομήσεις, αντιστοιχίσεις, χρονικής ακολουθίας).

Δημιουργία αφίσας: Είδαμε στο ίντερνετ παραδοσιακές φορεσιές κάθε περιοχής της Ελλάδας και με την παρότρυνση των παιδιών φτιάξαμε αφίσα με τις γυναικείες και αντρικές φορεσιές κάθε περιοχής.

Τεχνική ψηφιδωτού: Με την τεχνική του ψηφιδωτού από γλασσέ χαρτί αλλά και του κολάζ τα παιδιά έφτιαξαν ομαδική εργασία για το Σούλι με τις Σουλιώτισσες.

Τεχνική τυπώματος: Με την τεχνική του τυπώματος έφτιαξαν ομαδική εργασία για την ιστορική στιγμή της ανατίναξης του μοναστηριού στο Κούγκι.

Κολάζ: Με την τεχνική της χαρτοκοπτικής και του κολάζ έφτιαξαν στεφάνια, τσαρουχάκια καθώς και μικρές Σουλιώτισσες και μικρούς τσολιάδες, με τα οποία στολίστηκε το σκηνικό της γιορτής μας.

Ομαδική εργασία: Κατασκεύασαν τον τίτλο της γιορτής από χαρτί του μέτρου με λαδοπαστέλ, ο οποίος τοποθετήθηκε στο κάτω μέρος της σκηνής.

Προσκλήσεις γιορτής: Τα παιδιά εκτός από τα σκηνικά για τη γιορτή, έφτιαξαν επίσης και τις προσκλήσεις προς τους γονείς τους για να παρευρεθούν σε αυτή.

Δημιουργία power point: Το κάθε παιδί ζωγράφισε ξεχωριστά ένα γεγονός από τον ιστορία του Σουλίου. Μόλις τελείωσαν, περάσαμε μαζί τους τις ζωγραφιές στο σκάνερ και φτιάξαμε μια παρουσίαση με όλη την ιστορία στο Power Point. Όταν είδαμε το τελικό αποτέλεσμα της παρουσίασης, τα παιδιά πρότειναν να ηχογραφήσουμε τις φωνές τους, με τις οποίες θα εξηγούν αυτά που ζωγράφισαν και να δείξουμε αυτό το power point στους γονείς τους στη γιορτή.

Παραδοσιακοί χοροί: Τα αγόρια χόρεψαν συρτό στα τρία (φωτ. 2) και τα κορίτσια το χορό του Ζαλόγγου (φωτ. 3). Προσεγγίσαμε έτσι την έννοια του κύκλου, της σειράς (πρώτος, τελευταίος, ανάμεσα), της θέσης τους στο χώρο, του ρυθμού, της έναρξης και της παύσης.

Φωτ. 2: Τα αγόρια χορεύουν σιρτό στα τρία

Φωτ. 3: Τα κορίτσια χορεύουν το χορό του Ζαλόγγου

Γιορτή 25ης Μαρτίου: Πραγματοποιήσαμε τη γιορτή της 25ης Μαρτίου (φωτ. 4), όπου αρχικά, με τη χρήση προτζέκτορα, δείξαμε στους γονείς την παρουσίαση που είχαμε φτιάξει με την αφήγηση και τις ζωγραφιές των παιδιών για την ιστορία του Σουλίου και στη συνέχεια ακολούθησε η γιορτή. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν ιδιαίτερα όταν, στο τέλος της γιορτής, οι γονείς τους είπαν ότι ξαναθυμήθηκαν ή έμαθαν πράγματα για το Σούλι που και οι ίδιοι δεν γνώριζαν καθόλου.

Φωτ. 4: Γιορτή 25ης Μαρτίου

4. Αξιολόγηση

Αναπτύξαμε διαθεματικά το πρόγραμμά μας, προσεγγίζοντας όλα τα γνωστικά αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος του Νηπιαγωγείου. Ακολουθώντας τη μέθοδο project, καταγράψαμε όλες τις έννοιες και τις απορίες μας, χωριστήκαμε σε ομάδες και τα παιδιά ξεκίνησαν την δημιουργική τους έρευνα και εργασία. Ταξιδέψαμε στο χάρτη της Ελλάδας και στην Ελληνική Ιστορία. Γνωρίσαμε την ιστορία και τον αγώνα των Σουλιωτών και θαυμάσαμε την αυτοθυσία τους. Κατασκευάσαμε τις δικές μας Ηπειρώτικες στολές, συνεργαστήκαμε με δασκάλα παραδοσιακών χορών, χορέψαμε δημοτικούς χορούς, ήρθαμε σε επαφή με στοιχεία της λαϊκής μας παράδοσης (μουσική- δημοτικά μουσικά όργανα) και έθιμα. Τα παιδιά μέσω του Η/Υ άντλησαν πολλές πληροφορίες για το θέμα μας και έκαναν χρήση του power point. Η υλοποίηση του προγράμματός μας ολοκληρώθηκε με την προετοιμασία και παρουσίαση της γιορτής μας για

την 25η Μαρτίου, η οποία είχε θέμα τον αγώνα των Σουλιωτών. Εκεί τα παιδιά απέδειξαν στους παρευρισκόμενους ότι μετά από τη διαδικασία του project έμαθαν βιωματικά πολλά ιστορικά γεγονότα της χώρας τους.

Ιστοσελίδες

[El.wikipedia.org/.../Σούλι](http://el.wikipedia.org/.../Σούλι)

ellhnides.blogspot.com/.../blog-post_23.html

Hellas.teipir.gr/.../souli.htm

Hellas.teipir.gr/.../Zalogo

users.sch.gr/mstamati/MANA/_12.html

www.souli.8m.com/history.html

www.apodimos.com/...TO.../index.htm

www.epirusnews.gr/.../souli

[www.youtube.com\(Σούλι χρονικό, Ιστορία Σουλίου\)](http://www.youtube.com(Σούλι χρονικό, Ιστορία Σουλίου))

www.paidika.gr

www.sansimera.gr/articles/362